

Інноваційні підходи до організації навчального процесу в загальноосвітніх школах

Лук'яненко Юлія Михайлівна¹, Безугла Яна Іванівна²,
Хрящевська Людмила Михайлівна³

Опубліковано	Секція	УДК
30.03.2024	Освіта/Педагогіка	373.1

DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.10903816>

Ліцензовано за умовами Creative Commons BY 4.0 International license

Анотація. Вхідження України в міжнародний простір передбачає значні зміни в усіх галузях людської діяльності, зокрема й у сфері освіти. Саме сфера освіти спрямована на формування умов для самореалізації та розвитку кожної особистості в громадянському, професійному та моральному аспектах. Інноваційний розвиток сучасної загальноосвітньої школи – це систематичний і неперворотний процес, спрямований на створення якісних змін і перехід школи на новий рівень якості. Метою статті було проаналізувати інноваційні підходи до організації освітнього процесу в загальноосвітніх школах України в умовах сьогодення. Визначено, що інновації у сфері освіти мають динамічний характер і відображають загальні тенденції в суспільстві, процеси глобалізації й інтеграції. Упровадження нових інформаційних підходів у загальноосвітні школи означає не лише використання нового обладнання, але й упровадження нових педагогічних методів і способів навчання. Для організації освітнього процесу в загальноосвітніх школах найчастіше впроваджуються такі інноваційні методи та способи: навчання та виховання, орієнтоване на індивідуальні потреби та можливості кожної особистості, громадянська освіта, профільне навчання, навчальна діяльність у групах, психолого-педагогічне проектування соціального розвитку особистості учнів, інформаційно-комунікаційні технології, проектне навчання, театральна педагогіка тощо. Поширеною інновацією для організації освітнього процесу в школах є впровадження дистанційної та змішаної форми навчання. Для впровадження дистанційної форми навчання в школах учителі застосовують відповідні цифрові інструменти, зокрема платформи електронної освіти (Google Workspace, Google Classroom, Нові знання, HUMAN.UA) та сервіси для онлайн-комунікацій (Zoom, Skype, Team, Skype, Team, базові сервіси Google). Визначено, що основною умовою успішного впровадження інноваційних підходів у загальноосвітні школи є наявність у педагогів відповідного рівня цифрової компетентності. Тому вчителі загальноосвітніх шкіл повинні постійно вдосконалювати свої навички роботи з інформаційними технологіями

¹ аспірантка кафедра педагогіки, початкової освіти, психології та освітнього менеджменту, Ніжинський державний університет імені Миколи Гоголя, Чернігівська обл., м. Ніжин, вул. Графська, 2, ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-9802-4702>

² викладач кафедри теоретичних дисциплін, Коледж хореографічного мистецтва "Київська муніципальна академія танцю імені Сержа Лифаря", м. Київ, вул. Костянтина Данькевича, 4А, ORCID: <https://orcid.org/0009-0001-0624-0924>

³ кандидат історичних наук, доцент кафедри історії, Миколаївський національний університет імені В. О. Сухомлинського, м. Миколаїв, вул. Нікольська, 24, ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-2611-0817>

та підвищувати рівень знань у сфері інновацій. Загалом використання інноваційних методів і технологій для організації освітнього процесу в загальноосвітніх школах відкриває нові можливості для залучення учнів до активної взаємодії, стимулює їхній інтерес до навчання та розвитку.

Ключові слова: викладання в умовах війни, дистанційне навчання, інноваційні технології, організація навчання, освітній процес.

Innovative approaches to the organization of the educational process in secondary schools

Annotation. Ukraine's entry into the international space implies significant changes in all areas of human activity, particularly in the field of education. The field of education is aimed at creating conditions for self-realization and development of each individual in various spheres of life: in civic, professional and moral aspects. The innovative development of a modern comprehensive school is a systematic and irreversible process aimed at creating qualitative changes and transitioning the school to a new level of quality. The purpose of the article was to analyze innovative approaches to the organization of the educational process in secondary schools of Ukraine in today's conditions. It was determined that innovations in the field of education are dynamic in nature and reflect general trends in society, processes of globalization and integration. The introduction of new information approaches in secondary schools means not only the use of new equipment, but also the introduction of new pedagogical methods and teaching methods. To organize the educational process in secondary schools, the following innovative methods and techniques are most often implemented: training and upbringing, focused on the individual needs and capabilities of each individual, civic education, specialized training, educational activities in groups, psychological and pedagogical planning of the social development of the personality of students, information- communication technologies, project learning, theater pedagogy, etc. A widespread innovation for the organization of the educational process in schools is the introduction of distance and mixed forms of education. For the implementation of distance learning in schools, teachers will use appropriate digital tools, in particular electronic education platforms (Google Workspace, Google Classroom, New knowledge, HUMAN.UA) and online communication services (Zoom, Skype, Team, Skype, Team, basic services Google). It was determined that the main condition for the successful implementation of innovative approaches in secondary schools is the presence of teachers at the appropriate level of digital competence. Therefore, secondary school teachers should constantly improve their skills in working with information technologies and increase the level of knowledge in the field of innovation. In general, the use of innovative methods and technologies for the organization of the educational process in secondary schools opens up new opportunities for engaging students in active interaction, stimulates their interest in learning and development.

Keywords: teaching in war conditions, distance learning, innovative technologies, organization of training, educational process.

Вступ

Сучасні трансформації у сфері освіти базуються на зміні підходу до організації навчального процесу. Замість традиційної моделі, що акцентується на передачі конкретних знань, сучасна освіта спрямована на формування особистостей інноваційного типу. Цей процес потребує впровадження інноваційних підходів, зокрема технологізації навчально-виховного середовища.

Аналіз останніх досліджень і публікацій з питань упровадження інновацій в освітній процес загальноосвітніх шкіл свідчить, що зазначене питання досліджують

науковці в різних аспектах. Так, В. Алексійчук у своїй праці обґрунтувала, що створення спеціальних науково-методичних структур є доцільним, оскільки вони можуть допомогти вчителям у розробці та впровадженні інноваційних форм і методів навчання і підвищити якість освіти загалом [1]. І. Кофан проаналізувала стан проблеми щодо впровадження інноваційних технологій в освітній процес у контексті викладання біології в 7 класах закладів загальної середньої освіти. Визначила, що заміна традиційного методу викладання інноваційними підходами сприяє покращенню успішності учнів з відповідної дисципліни, підвищує рівень пізнавальної активності школярів та їх зацікавленості у сприйнятті та вивченні матеріалу [6].

Т. Бондаренко виокремила у своїй праці дидактичні умови використання таких інноваційних підходів у закладах загальної середньої освіти, як інтернет-ресурси [3]. І. Крамаренко визначила особливості організації навчального процесу в школах в умовах війни з урахуванням закордонного досвіду. Зазначила, що робота системи освіти України в умовах воєнного стану характеризується впровадженням нових методик навчання, використанням інноваційних навчальних програм, активним упровадженням ефективних педагогічних стратегій і передових інформаційних технологій [7].

К. Кончович акцентувала увагу на тому, що для використання інновацій у школах потрібно усвідомлювати критерії їхньої ефективності, урахувувати вікові особливості учнів, проводити аналіз ефективності обраної інновації в педагогічній практиці та використовувати лише ті педагогічні інновації, які відповідатимуть поставленим цілям і завданням розвитку учнів [5].

М. Яремій та О. Галюка присвятили свою статтю аналізу використання інноваційних підходів, а саме ресурсів для гейміфікації освітнього процесу, для формування комунікативної компетентності учнів початкової школи з української мови та читання. Зазначили, що в межах Нової української школи та цифрової епохи використання гейміфікації має значні переваги для учасників освітнього процесу [12].

Л. Яренчук, проаналізувавши інноваційні технології, дійшла висновку, що використання дистанційної форми навчання в середній школі з метою розвитку пізнавального інтересу учнів є досить ефективним. На думку автора, використання дистанційних освітніх технологій у навчальному процесі повністю виправдано і сприяє вдосконаленню традиційних методів і технологій викладання [13].

Відповідно, *метою цієї статті* є дослідження особливостей упровадження інновацій в освітній процес загальноосвітніх шкіл, визначення основних перспектив і викликів.

Завдання статті: (1) визначити сутність поняття «інновації» та проаналізувати їх роль у сфері освіти; (2) визначити основні інноваційні підходи, упроваджені в освітній процес загальноосвітніх шкіл України; (3) визначити основні їх переваги та недоліки.

Матеріали та методи. Для дослідження особливостей упровадження інноваційних підходів в освітній процес загальноосвітніх шкіл використано загальнонаукові методи, а саме аналіз, синтез, порівняння й узагальнення. Метод аналізу та синтезу використано для розкриття структурних і функціональних особливостей інноваційних підходів в освіті. Метод порівняння дав змогу визначити найбільш успішні та проблемні аспекти впровадження інновацій в освітній процес загальноосвітніх шкіл. За допомогою методу узагальнення сформульовано висновки щодо загальних тенденцій упровадження інноваційних підходів в освітній процес загальноосвітніх шкіл і визначено рекомендації щодо подальшого розвитку й удосконалення освітнього процесу.

Результати

На сьогодні організація навчального процесу в загальноосвітніх школах залежить від поточної безпекової ситуації в кожному населеному пункті країни. Структура тижня,

розподіл занять протягом дня та їх тривалість, а також організаційні аспекти освітнього процесу визначаються педагогічною радою закладу освіти відповідно до встановленого графіка, передбаченого освітньою програмою. Це враховує обсяг навчального матеріалу, вікові й індивідуальні особливості учнів, а також місцеві особливості й інші фактори. Традиційна освітня система, сформована в минулому, уже не відповідає потребам сьогодення, коли світ переживає епоху постіндустріальної цивілізації. Вона не може вирішити протиріччя між потребою в засвоєнні великого обсягу знань і швидким темпом надходження нової інформації. Традиційна система освіти поступово замінюється інноваційним навчанням.

Інновації у сфері освіти мають динамічний характер і відображають загальні тенденції в суспільстві, процеси глобалізації й інтеграції. Упровадження інновацій сприяє вирішенню конфліктів між традиційною системою освіти та потребою в якісній новій освіті. Однією з основних ознак інновацій є їхня здатність впливати на загальний рівень професійної діяльності вчителя та розширювати інноваційну сферу в закладі освіти. Інноваційний процес значною мірою залежить від того, наскільки суспільно-психологічне середовище потребує нової ідеї і готове прийняти її.

Необхідність у переформатуванні наявної системи освіти ставить перед освітою серйозне завдання щодо переходу до педагогічних інновацій, спрямованих на розвиток творчого мислення учнів. Це дає змогу розробити новітні педагогічні системи, спрямовані на розвиток творчих здібностей учнів, надання гуманістичного характеру освіти та відповідність потребам сучасного суспільства, з метою забезпечення учнів корисними навичками для успішної адаптації до життя в сучасному світі.

Навчання з використанням інноваційних технологій передбачає активну участь усіх учнів у навчальному процесі, де взаємодія відбувається неперервно та інтенсивно. Організація інноваційно-інтерактивного навчання охоплює такі аспекти, як створення ситуацій, що відображають реальне життя, використання рольових ігор, спільне вирішення проблем з урахуванням аналізу обставин і конкретної ситуації. Це сприяє ефективному формуванню вмінь і навичок, утвердженню цінностей, створенню сприятливої атмосфери для взаємодії та дає змогу педагогу відіграти роль справжнього керівника в дитячому колективі. Використання інтерактивних технологій у навчальному процесі призводить до підвищення активності учнів у різних аспектах, що відповідають меті й завданням інтерактивних методів. Цей прогрес у розумовій активності можна виявити в:

збільшенні інтенсивності мислення;

- здатності до генерації ідей;
- висловленні припущень;
- здатності до проєктування, конструювання, моделювання, проведення досліджень;
- розвитку творчої уяви;
- підвищенні рівня уваги;
- зосередженості та здійсненні аналітико-синтетичних операцій [5].

Для організації освітнього процесу в загальноосвітніх школах найчастіше впроваджуються такі інноваційні методи й прийоми:

- навчання та виховання, орієнтоване на індивідуальні потреби й можливості кожного учня;
- громадянська освіта;
- профільне навчання;
- технологія групової навчальної діяльності;
- теорія рівневої диференціації навчання;

- психолого-педагогічне проектування соціального розвитку особистості учнів;
- інформаційно-комунікаційні технології;
- проектне навчання;
- театральна педагогіка тощо [6, с. 128].

Технологія проектного навчання є однією з найбільш актуальних й ефективних методів навчання, що сприяє розвитку пізнавальних і практичних навичок учасників освітнього процесу. Ця методика передбачає розв'язання проблеми або завдання за допомогою самостійних дій, спрямованих на конкретний план або структуру проекту. Основна ідея полягає в тому, щоб учні шукали й досліджували інформацію, аналізували її, співпрацювали в команді та презентували отримані результати [8].

Не менш важливим інноваційним підходом у загальноосвітніх школах є технологія, направлена на збереження здоров'я учня і формування знань, умінь і навичок здорового способу життя, а також на підтримку психологічного стану і психічного здоров'я, що особливо важливо в умовах повномасштабного вторгнення в Україні. Ця технологія охоплює різні аспекти впливу вчителя на здоров'я учнів на різних рівнях (табл. 1).

Таблиця 1

Завдання та рівні технології щодо збереження здоров'я

Рівні	Відповідні завдання
Інформаційний	Надання учням інформації про здоровий спосіб життя, правильне харчування, фізичну активність, здоровий сон, психологічний стан й інші аспекти здоров'я у форматі тренінгів, розповсюдження спеціальних пам'яток тощо
Психологічний	Підтримка психологічного стану учнів за допомогою розвитку їх емоційного й соціального інтелекту, навичок стресостійкості, самоконтролю та психологічного самопізнання може включати проведення тренінгів з управління стресом, надання психологічної підтримки та консультування
Біоенергетичний	Сприяння фізичній активності, руховій активності й здоровому фізичному розвитку учнів, що може включати фізичні вправи, проведення спортивних занять, організацію спортивних заходів й інших активностей

Джерело: розроблено автором на основі аналізу джерела [8].

В умовах воєнного стану в Україні освітяни активно займаються пошуком шляхів вирішення проблеми організації навчання. Багато загальноосвітніх закладів надають вільний доступ до своїх навчальних платформ усім бажаючим. Наприклад, учні з усієї України можуть скористатися матеріалами школи «Оптіма», доступними після реєстрації в мережі «Інтерне». Під час воєнного стану в Україні команда онлайн-школи «Grand-Ехро» відкрила доступ до 532 кейсів, що допомагають дітям не лише вчитися, а й розвиватися, розважатися та використовувати час із користю. На сайті інтерактивних онлайн-симуляцій «Phet» Університету Колорадо представлено симуляції з фізики, хімії, математики, біології та вивчення Землі з україномовними перекладами. Платформа «EdEra» має велику кількість спецпроектів, інтерактивних підручників й онлайн-курсів за різними спеціальностями, які вчителі можуть використовувати для

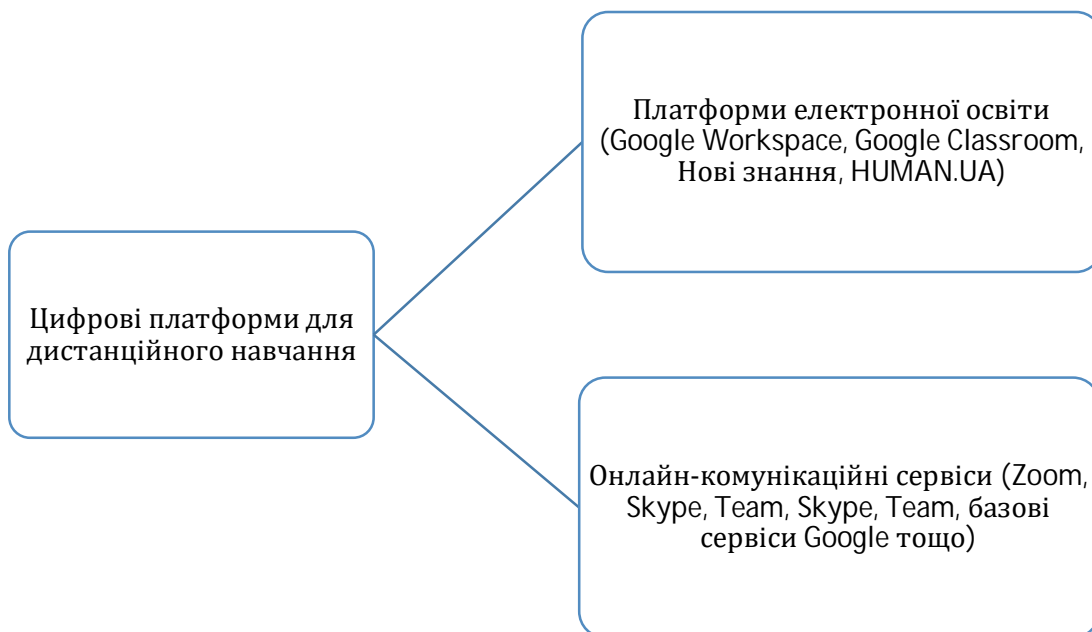
організації навчального процесу. Так, для викладання предметів математично-природничого циклу на платформі «EdEra» розміщено такі проекти, як:

1. «Зелене світло для Землі» – присвячений відновлюваній енергетиці;
2. «Математика. Арифметика. Рівняння та нерівності» – ознайомлення з арифметикою, числами, рівняннями, включаючи базові поняття від дробів до логарифмів. Більше половини курсу присвячено методам розв'язання рівнянь і нерівностей;
3. «Географія. Загальна географія» – досліджує історію найвизначніших географічних відкриттів, навчає користуватися планами й картами, розв'язувати географічні задачі.

Вибір правильних освітніх технологій стає важливою й актуальною проблемою сучасної шкільної освіти. Лише за допомогою ефективно обраних педагогічних технологій, методів і способів можна формувати ключові компетентності учнів, необхідні для успішної адаптації в суспільстві та розвитку успішної кар'єри.

Інноваційність в освітньому процесі призводить до трансформації взаємодії між учителями й учнями. У традиційній моделі навчання відображалася деяка нерівність у відносинах між «суб'єктом» (вчитель) та «об'єктом» (учнем), у якій учневі приписується пасивна роль. У контексті інноваційного навчання учень стає ключовим освітнім суб'єктом, який активно співпрацює з учителем, виконуючи творчу роль і проявляючи зацікавленість у здобутті глибоких й актуальних знань. Зосередженість на взаємодії між суб'єктами вимагає поєднання традиційних й інноваційних методів і способів навчання [1].

Поширеною інновацією для організації освітнього процесу в школах є впровадження дистанційної та змішаної форми навчання. Глобальні виклики, такі як потреба в соціальному дистанціюванні, а також неможливість проведення занять у традиційному форматі, змусили перейти до проведення занять у режимі онлайн [2]. Для дистанційного режиму навчання в школах учителі використовуються відповідні цифрові інструменти (рис. 1):

Рис. 1. Цифрові платформи для забезпечення дистанційного освітнього процесу

Джерело: розроблено автором на основі аналізу джерела [7].

Основним елементом освітнього процесу в дистанційному навчанні є систематична та цілеспрямована самостійна робота учнів, які можуть навчатися в будь-якому зручному для них місці, за індивідуальним графіком, маючи доступ до спеціальних навчальних матеріалів і змогу зв'язатися з викладачем через телефон, електронну пошту або онлайн-конференції. Нині можна виокремити три типи дистанційних занять:

- учитель й учні перебувають у різних місцях, але спільно користуються матеріалами уроку, що розміщено в інтернеті;
- учитель й учні перебувають в одному приміщенні, але використовують інформаційні ресурси, доступні за межами класу;
- розміщення навчальної інформації на спеціальному навчальному вебсайті (наприклад, система дистанційної освіти «Moodle»).

Доцільним у межах шкільної системи освіти є використання програмного забезпечення для дистанційного навчання «Naulearning», що є спеціально створеним комерційним продуктом. Ця система призначена для розробки навчальних курсів, проведення дистанційного навчання, управління освітнім процесом, складання звітів і може бути як допоміжним, так і основним середовищем навчання [13]. Платформа надає велику кількість інструментів для:

- розробки електронних навчальних матеріалів,
- управління групами учнів;
- складання навчального плану;
- формування добірки корисних посилань;
- опитування учнів;
- обміну файлами та повідомленнями.

Дидактичні можливості програмного середовища «Naulearning» дають змогу рекомендувати його для використання в загальній системі освіти під час упровадження інтернет-технологій у навчальний процес.

Загалом дистанційне навчання потребує адаптації до нових технологій і роботи віддалено, самостійності, дисциплінованості та взаємодії з іншими учасниками освітнього процесу. Правильна організація онлайн-навчання дає змогу як учням, так і вчителям адаптуватися й ефективно використовувати надані ресурси, застосовувати тайм-менеджмент для більш доцільного планування часу. Під час традиційного навчання вчителю досить важко приділити необхідну кількість уваги всім учням класу, підлаштуватися під темп роботи кожного. Використання дистанційних технологій сприяє забезпеченню індивідуального підходу. До того ж учень сам обирає собі темп навчання і може оперативно отримати відповіді від вчителя на запитання, що виникають [9].

Освітній процес у форматі змішаного навчання означає поєднання очного й дистанційного режимів. Ця модель відповідає різноманітним вимогам освітнього процесу. Практичні та лабораторні заняття можуть проводитись у формі очних зустрічей, тоді як лекції можуть здійснюватися дистанційно. У початковій школі особливо важливим є проведення занять очно, оскільки діти потребують активної взаємодії та живого спілкування [7].

Проте, важливо також розглянути й можливі недоліки дистанційної форми навчання, які можуть впливати на якість освітніх послуг. До них належать:

- обмежена взаємодія учнів та вчителів в онлайн-середовищі;
- відсутність особистого нагляду порівняно з традиційними уроками, коли вчителі можуть надавати безпосередню підтримку та нагляд за учнями;

- високі вимоги щодо самодисципліни, оскільки відсутність жорсткого графіка та фізичної присутності може призвести до відкладення навчальних обов'язків і зниження продуктивності;
- можливі технічні проблеми, такі як відсутність стабільного інтернет-з'єднання, проблеми зі звуком або відео, можуть виникати під час дистанційного навчання, що перешкоджає доступу до матеріалів і взаємодії з іншими учасниками освітнього процесу;
- відсутність соціальної взаємодії, яка може позбавити учнів можливості обмінюватися ідеями, дискутувати та взаємодіяти з однолітками [11].

Важливо враховувати ці недоліки під час планування та здійснення дистанційного навчання в умовах воєнного стану й інших форс-мажорних обставин у загальноосвітніх школах. Розуміння цих викликів допоможе знайти способи їх подолання і створити більш ефективне навчальне середовище.

Для організації освітнього процесу в умовах загальноосвітніх шкіл досить важливе значення має такий інноваційний підхід, як гейміфікація. Вона сприяє розвитку навичок спілкування, розкриває потенціал дитини в навчанні, допомагає їй проявити свої здібності та заохочує до більш активної участі в навчальному процесі. Застосування гейміфікації в освіті може стати значним інструментом для покращення результативності й ефективності навчання.

Технології гейміфікації враховують індивідуальні потреби й уподобання учнів, створюючи відчуття спільноти серед учасників. Існують різноманітні вебінструменти для гейміфікації, які не вимагають установа спеціального програмного забезпечення та надають доступ до навчальних ігор у будь-який час і з будь-якого місця.

До найпопулярніших інструментів гейміфікації належать:

1. Socrative – інтерактивний веб-інструмент для створення квізів й опитувань для учнів;
2. Kahoot! – платформа для створення ігор і квізів як інтерактивний спосіб перевірки знань учнів;
3. Ribbon Hero – додаток Microsoft Office, що гейміфікує навчання використання функцій Office через ігрові завдання;
4. ClassDojo – інструмент для управління класом, який дає змогу вчителям відстежувати поведінку учнів за допомогою системи балів і винагород;
5. LearningApps – безкоштовний ресурс, на якому можна знайти багато цікавих ігор з різних предметів і для різних вікових категорій [12].

Основною умовою успішного впровадження інноваційних підходів у загальноосвітні школи є наявність у педагогів відповідного рівня цифрової компетентності. В Україні є низка освітніх платформ, де педагоги можуть отримати необхідні навички в роботі із цифровими ресурсами. Прикладом є онлайн-курси із цифрової грамотності, доступні на Національній онлайн-платформі із цифрової грамотності «Дія». Цей проєкт розроблено студією онлайн-освіти «EdEra» за підтримки Міністерства цифрової трансформації України та компаній Google, Microsoft та Академії ДТЕК. На цій платформі доступні різноманітні курси, такі як базовий курс із цифрової грамотності, який ознайомлює з основами використання гаджетів, а також курси «Інтерактивне навчання: інструменти та технології для цікавих уроків» та «Карантин: онлайн-сервіси для вчителів». До того ж на платформі реалізовано 6-годинний курс «Цифрові навички для вчителів», результати успішного складання тестування з якого вчитель може використовувати під час атестації в закладі загальної середньої освіти [3, с. 26].

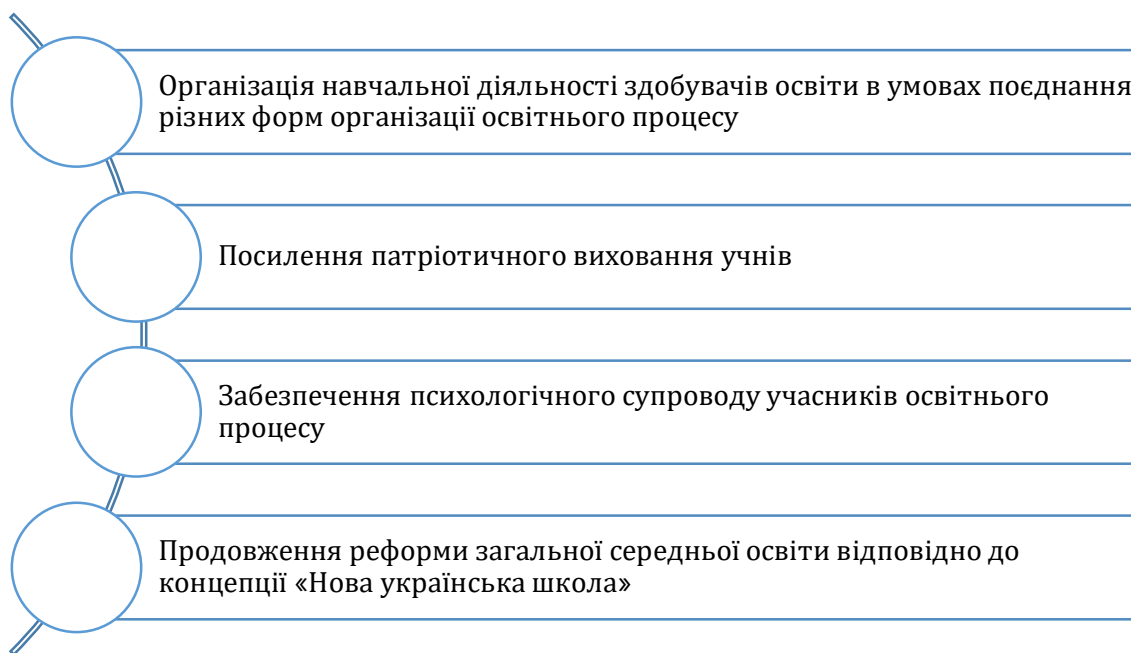
Також важливим аспектом є наявність у сучасного педагога розвиненої інноваційної компетентності, основні риси якої включають:

- розуміння суспільної важливості та необхідності інновацій;
- креативне мислення та вміння застосовувати творчий, нетрадиційний підхід у педагогічній діяльності;
- здатність до проектування, ошуку оригінальних і нетрадиційних рішень, а також знаходження оптимальних методів вирішення освітніх завдань;
- інноваційне визначення цілей та розроблення нових методів досягнення освітніх цілей [4].

Численні дослідження показали, що заміна традиційних методів викладання в загальноосвітніх школах на інноваційні підходи призводить до покращення навчальних досягнень учнів у конкретних предметах. Це сприяє:

- активізації пізнавальної активності школярів;
- зацікавленості їх у засвоєнні матеріалу;
- підвищує довіру до вчителя;
- зміцнює віру у власні можливості та знижує рівень тривожності під час занять;
- дає змогу учням розкрити свій власний потенціал [15].

Пріоритетними напрямками розвитку загальноосвітніх шкіл України в майбутньому є (рис. 2):

Рис. 2. Перспективні напрями діяльності загальноосвітніх шкіл

Джерело: розроблено автором на основі аналізу джерела [7].

Слід зазначити, що ефективна організація, інформатизація й управління навчальним процесом у загальноосвітніх школах є однією з головних умов подальшої якісної підготовки висококваліфікованих фахівців у закладах вищої освіти [10]. Саме в умовах якісно організованого освітнього процесу в загальноосвітніх школах у молодого покоління розвиваються базові «м'які» навички, такі як комунікація, робота в команді, критичне мислення, установлення та досягнення цілей, вміння вирішувати конфліктні ситуації. Такі навички є важливим аспектом сучасної освіти та професійної діяльності особистості [14]

Висновки

Підходи до організації освітнього процесу в загальноосвітніх школах, що ґрунтуються на інноваціях, орієнтуються на систематичне впровадження нововведень у навчальні програми та проекти, спрямовані на розвиток творчого потенціалу учнів. Це передбачає формування креативної педагогічної системи, розробку інформаційних ресурсів для підтримки навчального процесу та розвитку учнів, а також активне використання цифрових технологій та інтернет-ресурсів. Глобальні виклики, такі як пандемія та повномасштабне вторгнення, призвели до соціального дистанціювання та неможливості проводити заняття у звичному форматі, що змусило перейти до навчання в онлайн-режимі. Ці зовнішні обставини також спонукали до впровадження інноваційних організаційно-управлінських підходів у системі шкільної освіти. Перехід до нової парадигми навчання встановлює зовсім нові стандарти для вчителя, оскільки тільки його творчість і професійні навички можуть забезпечити розвиток сучасної школи. Перспективними напрямками інноваційного розвитку загальноосвітніх шкіл України є організація навчання здобувачів освіти в умовах комплексного використання різних форм організації освітнього процесу, посилення патріотичного виховання учнів за допомогою різних сучасних освітніх методів і технологій, забезпечення психологічного супроводу учасників освітнього процесу.

Перспективами подальших досліджень може бути аналіз ефективності впровадження в навчальний процес закладів загальної середньої освіти таких інноваційних технологій, як штучний інтелект, віртуальна і доповнена реальність.

Список використаних джерел

1. Алексійчук В. Н. Організація інноваційного освітнього процесу в середніх закладах освіти. Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського. 2020. № 4. С. 165–170. DOI: <https://doi.org/10.32838/2709-3093/2020.4/25> (дата звернення: 29.02.2024).
2. Безтелесна Л. І., Пляшко О. С., Федоренко С. В. Організаційно-управлінські трансформації та інновації у наданні послуг в системі середньої освіти України. Вісник НУВГП. 2022. № 3 (99). С. 28–37. DOI: <https://doi.org/10.31713/ve320223> (дата звернення: 29.02.2024).
3. Бондаренко Т. Дидактичні умови застосування інтернет-технологій в освітньому середовищі закладів загальної середньої освіти. Витоки педагогічної майстерності. 2020. № 25. С. 25–29. DOI: <https://doi.org/10.33989/2075-146x.2020.25.223179> (дата звернення: 29.02.2024).
4. Інновації в освіті: необхідність, сутність, зміст / Т. Пантюк та ін. Молодь і ринок. 2020. № 6 (185). С. 6–10. DOI: <https://doi.org/10.24919/2308-4634.2020.225537> (дата звернення: 29.02.2024).
5. Кончович К. Т. Удосконалення навчального процесу в закладах середньої освіти засобами інтерактивних технологій. Problems and strategies for the development of pedagogical and psychological education in Ukraine and EU countries : Internship proceedings (June 21 – July 31, 2021). Riga, Latvia : «Baltija Publishing», 2021. С. 29–32. URL: https://cuesc.org.ua/images/informlist/internship_ISMA_ped_июль_2021.pdf#page=29 (дата звернення: 29.02.2024).
6. Кофан І. Особливості використання інноваційних технологій при викладанні біології у 7 класах закладів загальної середньої освіти. Витоки педагогічної майстерності. 2022. № 29. С. 127–132. DOI: <https://doi.org/10.33989/2075-146x.2022.29.264286> (дата звернення: 29.02.2024).

7. Крамаренко І. С. Організація навчання у школах в умовах війни: впровадження зарубіжного досвіду у вітчизняну практику. *Наука і техніка сьогодні*. 2022. № 13 (13). С. 326–335. DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-6025-2022-13\(13\)-326-335](https://doi.org/10.52058/2786-6025-2022-13(13)-326-335) (дата звернення: 29.02.2024).
8. Краснощок І., Демченко О., Кравцова Т. Практичні аспекти розвитку soft skills в освітніх закладах України: використання інноваційних методик та технологій. *Перспективи та інновації науки*. 2023. № 10 (28). С. 246–256. DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-4952-2023-10\(28\)-246-256](https://doi.org/10.52058/2786-4952-2023-10(28)-246-256) (дата звернення: 29.02.2024).
9. Ноздрова О. П., Жердеєва К. Дистанційне навчання у школі: переваги та недоліки. *Модернізація освітнього процесу в сучасних закладах освіти : збірник наукових праць*. Одеса: Університет Ушинського, 2022. С. 209–215. URL: <http://dspace.pdpu.edu.ua/bitstream/123456789/14643/1/Nozdrova%20Oksana%20Pavlivna%202020.pdf> (дата звернення: 29.02.2024).
10. Філіппова Л. В. Сучасні вимоги до фармацевтичної освіти в Україні. *Педагогічні науки*. 2018. № LXXXI. С. 208–211. URL: http://ir.library.nmu.com/bitstream/123456789/1399/1/Філіппова_2018.pdf (дата звернення: 29.02.2024).
11. Чикалова М., Юхно Н. Особливості освітнього процесу в умовах повномасштабних бойових дій. *Український педагогічний журнал*. 2023. № 3. С. 13–22. DOI: <https://doi.org/10.32405/2411-1317-2023-3-13-22> (дата звернення: 29.02.2024).
12. Яремій М. І., Галюка О. С. Гейміфікація як засіб формування комунікативної компетентності учнів початкової школи. *Вісник науки та освіти*. 2023. № 11 (17). С. 1266–1280. DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-6165-2023-11\(17\)-1266-1280](https://doi.org/10.52058/2786-6165-2023-11(17)-1266-1280) (дата звернення: 29.02.2024).
13. Яренчук Л. Г. Дистанційне навчання школярів як інноваційний компонент навчання. *Current issues of science and education : proceedings of the XIV International science conference (March 23–26, 2021)*. Rome, Italy, 2021. С. 157–163. URL: https://books.google.com.ua/books?hl=uk&lr=&id=29AmEAAQBAJ&oi=fnd&pg=PA157&dq=дистанційне+навчання++у+загальноосвітніх+школах+&ots=VWZwqRbvd8&sig=9umAjrKW1fd7l5BLcReKfOkYozg&redir_esc=y#v=onepage&q=дистанційне%20навчання%20у%20загальноосвітніх%20школах&f=true (дата звернення: 29.02.2024).
14. Dzhurylo A., Hlushko O., Shparyk O. Innovative approaches to formulation and development of soft skills of secondary school students in the context of Ukraine's integration into the European education area. *Education: Modern Discourses*. 2021. No. 4. P. 39–49. DOI: <https://doi.org/10.37472/2617-3107-2021-4-05> (дата звернення: 29.02.2024).
15. Kulichenko A., Polyezhayev Y. Innovative information and communication technologies for ergotherapists applied during English learning in Ukraine. *AD ALTA: Journal of Interdisciplinary Research*. 2020. No. 10 (2). P. 228–233. URL: http://www.magnanimitas.cz/ADALTA/1002/papers/A_kulichenko.pdf (дата звернення: 29.02.2024)